

ספר

נמלא טל

חלק ראשון מהדורה תנינא

כולל ביאור והגדרת המלאכות משמונה מלאכות שבסדר הבגד. ממלאכת מלבן עד מלאכת פוצע ועד בכלל.

חלק שני

כולל ביאור והגדרת המלאכות משאר המלאכות עד גמר סידורא דעור. ממלאכת קושר עד מלאכת מחתך ועד בכלל.

ספר תהילה לדוד

שהוא קונטרס לכאר שיטות הראשונים בענין מלאכה שאינה צריכה לגופה

שחברתי בעניי הדברים שנתחדשו ע"י בענינים אלו
בחסד ה' המלמד תורה לעמו ישראל.

אנא זעירא ולא מן חבריא
לוי ירמיהו בלא"א הרב מנחם נחום הכהן ז"ל כהנוב
נדפס פה עיר הקודש ירושלים תובב"א
שנת תשס"ג לפ"ק

ולג"ע. ואולי רק נחלקו בפירוש הליור של "מדקדק" אלא דמודים להלכה למה שבי רש"י:

[יב] ז"ל היראים: "המיסק והעושה בי נתי וירין והאורג. תולדותיהן דאורייתא אמרינן נפי כלל גדול [עד:] אמר אבי האי מאן דעבד חלחא חייב י"א מטאות

וג' מהן מיסק ועושה נתי נירין ואורג". עכ"ל. וכ"כ בסמ"ג (במלאכת פוצע). והפירוש בסוגיא הוא כמו רש"י אלא דברש"י אינו מטאר אס הוא אב או תולדה. וע"פ מה שפארטו לעיל מלאכת מלגן סק"א ובעוד הרבה מקומות ע"פ המ"מ (פ"ו ה"ד) והרמב"ם בפירוש המשניות (פ"ו) דהיכא דהמלאכה דומה במקלת ואינו דמיון גמור הוי תולדה. ובאריגת סל יש הרבה שינויים באיכות המעשה מאריגת נגד או יריעות:

אמנם עיין ברמב"ם (הט"ו): "העושה נפה או כברה או סל או סנכה או ססרג מטה בחגלים הרי זה תולדת עושה נירין ומשיעשה שני בחים כאחד מכל אלו חייב" וע' לעיל מלאכת עושה נתי נירין סק"ד מה שכתבנו לפרש את דבריו ומה שהבאנו ממאירי:

אמנם עיין עוד במאירי פרק כלל גדול ח"ל: "האורג שני חוטין במעשה אריגה ואף במעשה הנירין בחוט ראשון נמחייב בעשיית נירין

בשני בחים וכשהשלים אותו החוט ותבר עליה חוט שני הוא נעשה אורג". עכ"ל. ואינו יודע פירוש דבריו:

[יג] כן איתא במכילתין (פ"ו ה"ב) ח"ל "ההן דעבד מלגן ערסיין לאורן משום מסך לרובח משום אורג". עכ"ל. וקשה דברמב"ם

(בהלכה ט"ו) מטאר דחייב משום עושה נירין ולא משום אורג. ועיין מש"כ לעיל במלאכת עושה נתי נירין סק"ד: וע"ע בירושלמי (פרק כלל גדול ה"ג): "הדא איתמא כד משחיא בקויפא משום מיסכת. כד יהבה קדמה משום עושה בחים. כד מקימה לון משום טנה. כד משחיא משום אורגת". עכ"ל. וקרנן העדה פירש: "כד מחייל. כשהיא מתחלת לארוג מעשה אורג מתרגמי" עובד מחייל. עכ"ל:

[יד] עיין לעיל סק"ח שהבאנו המקורות לדין זה. ומה שבי "דהוי במחובר" הוא באורו כמה שבי חוס' "הכא בשער לא השיבא אריגה" וכ"מ במג"א (בפי"ג סק"כ) ושאר אחרונים. וע"ע בענין זה במלאכת פוצע סק"ז וסקק"ו:

[טו] ז"ל המשנה ברורה (פי"ג סק"ב): "הקולעת שער פאה נכריס... אף דאין ביה משום טנה אסור עכ"פ משום אורג, דאף אס נמא דאין סופה להחייב עכ"פ מדרבנן מיהו אסור. ומ"מ נראה דאין כדאי למחות במקום שלא ישמעו לנו". עכ"ל:

ו. כשנתפס חוט בבגד או בכד או במפת שלחן על מסמר או שאר דבר חד באופן שהחוט יוצא ממקומו באריג ושאר הדברים מסביבו מתקפל, אסור למתוח הכד כדי להחזיר החוט למקומו שהרי זה אורג ממש. ונראה דהמותחו חייב:

ז. האורג [יב] סל הוי תולדת אורג. ויש אומרים שהוא תולדת עושה נתי נירין וליש אומרים חייב כשארנב ב' בתים:

ח. ירושלמי. [יג] האורג מטה חייב משום אורג:

ט. אשה שקלעה את שערי ראשה אין בה משום [יד] אורג דאין מלאכת אורג במחובר וגם עומד לסתור, אמנם אסור משום שבות דבונה:

י. ואלו הן תולדות האסורות מדברי סופרים. אסור [טו] לקלוע פאה גברית:

לא נחבר מדוע נקט הרמב"ם "נגדים קלים". וע' במאירי לדף ק"ה. [המוצא לעיל במלאכת עושה נתי נירין סק"ד] דמתאר דמלאכת עושה נירין [לשיטתו] הוי ב"נגדים דקים וקאריס הנאריגים ציד". אמנם שם הכוונה למין אריגה אחרת ששייך רק בנגד קל. מיהו כאן המלאכה שייכת לכל מיני נגד. ומלאחי נספר מעשה אורג דפירש לשון הרמב"ם "נגדים קלים" משום דמאד קשה לאחות ולארוג שוב נגד רגיל שהאריג לפוף ומהודק, והיו רגילים לפצוע חוט באופן זה רק באריג קל ורפוי שסם קל לעשותו:

איתא בסמ"ג ח"ל: "הפוצע שני חוטין פירוש מנתק שני חוטין לשם נזק אריגה". עכ"ל. ואח"כ הביא הסמ"ג לשון הרמב"ם. וע' בפירוש ברית משה על הסמ"ג דכ': "קשה... מדוע לא הביא לפוצע את המולדה שבי הרמב"ם שהסותר את הקליעה לתקן ה"ו מולדת

[א] לא מלאט שום סוגיא בתלמודים בין בבבלי בין בירושלמי שפירש מהו מלאכת פוצע [וי"ג בוצע]. ויש ראשונים דיש להם גירסא בירושלמי שמבאר מהות המלאכה, ע' לקמן בסק"ח. אמנם מלאט בראשונים ארבע דרכים שונות לפרש מהו המלאכה וכמבואר לפנים:

ח"ל הרמב"ם (סופ"ע): "הפוצע שני חוטין חייב. ופוצע הוא המפריד ויש גורסים ברמב"ם "מפריס" במקום "מפריד" והכל אחד את האורג, בין שהוילא הערב מן השמי

או שהעביר השמי מעל הערב הרי זה פוצע וחייב. והוא שלא יחא מקלקל, אלא יתכוין לתקן כדרך שעושין אלו שמאחין את הנגדים הקלים בותר שפוצעין ואח"כ מאחין וסורין ואורגין חוטין שפצעו עד שיעשו ב' הנגדים או שני הקרעים אחד. הסותר את הקליעה לתקן הרי זה תולדת פוצע ושיעורו כשיעור הפוצע". עכ"ל:

מלאכת פוצע. ובו ד' סעיפים:

א. הפוצע כיצד? [א] המפריד את האורג, בין שהוציא חוט הערב מן השתי או חוט